

Год. VI.

Број 25.

**НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.**

СА ВЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 16. јуна 1896.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Наставни план

за науку о вјери, прописан наредбом епархијске конзисторије у Плашком од 8. (20.) фебруара 1896. Бр. Е. К. 54 ех 1896. за наставу ваншколске дјеце, у недељне и празничне (као и светеитељске) дане у години 1896.

Катихизис.

1. Знак часнога крста са правилним про-изнашањем (знаменовањем и изговором).
2. Молитва Господња („Отче наш“) са *правилним, тачним и гласним* изговором на црквено-словенском језику, на памет (на изует.)
3. Архангелеки поздрав („Богородице Дјво“) исто тако, са *правилним* изговором на црквено-словенском језику, на изует.

Упућство. — Прије почетка обрађивања овога прописаног градива ваља дјецу позвати благим пастиреким гласом, да буду мирна и да пазе и слушају, што ће им се казати. А казати им ваља чистим језиком српским, разго-

вијетно, да свако дјете добро разумије, за што су позвана к цркви и науци, шта ће ту слушати и учити.

Прва настава о вјери, треба да је очигледна, проста свој дјецу разумљива, лака и у облику приповиједања.

Први појам, треба да је *појам о Богу*. Да се до тога појма, на споменути начин дође, ваља дјецу позвати, да погледају око себе, на све стране. Гледајући земљу и на њој широка поља и зелене, цвјетне ливаде, златне њиве и високе планине, дрвеће и шуме, а над собом, плаветно небо и сунашце жарко, сјајне звијезде и мјесец блиједи и т. д., ваља питати и одмах одговорити (свештеник сам) како се то *све* зове? Свијет! Па онда сам пита и одговара одмах: ко је то све створио? *Бог!* Ко је створио човјека? *Бог.*

Бога дакле познамо, ако посматрамо (гледамо) овај свијет. Ну то није доста, ми бисмо ради да знамо *какав* је Бог. То знати можемо додуше посматрањем (гледањем) овога свијета;

ну не можемо знати *све* што нам *треба* знати. За то се ето долази цркви на науку, да чујемо од свештеника и оно што нијесмо кадри сами од себе знати. А одакле свештеник то зна; пита овај и сам одговара: *из науке Божије*.

Шта ће дакле дјеца слушати и учити код цркве и у цркви? *науку Божију*.

Пошто се тако са почетницима утре пут за прву наставу о вјери, учитељ-свештеник предузеће с њима прије свега науку о Богу *једном* у Светој Тројици.

Бог је један у три лица. То је наука Божија, или: то је *вјера* наша. Ту науку Божију ваља дјечи саопштити разговјетно, а са подобателним достојанством. Много ријечи ту не треба и не смије да буде. Која су то три лица? Отац, Син и Дух Свети! Сва три скупа јесу један Бог или Света Тројица. Очигледност у овој науци састоји се у *том*, да их свештеник научи разговјетно и правилно изговорити: „*Во има Отца и Сына и Свѣтагѡ Дѣха*“ Ово ваља да дјеца науче од ријечи до ријечи, потпуно, правилно. По том, када науче подпуно разговјетно изговарати то, онда им треба казати на српски, што то значи и да је Отац 1. лице, Син 2. лице, а Дух Свети 3. лице Свете Тројице.

Сада приступа свештеник другом послу т. ј. показује дјечи — очигледно — *како* се треба *прекрстити*, додајући још и ону кратку молитвицу: „*Слава Отцѣ и Сынѣ и Свѣтомѣ Дѣхѣ*.“ Понављање нека је свакоме свештеноучитељу на уму; без тога не може се очекивати зрио плод његова рада и муке.

Код произнашања часнога крста ваља пазити, да код ријечи: „*во има Отца*“ буде правилно склопљена рука на челу; код: „*и Сына*“, на утроби; а код „*Свѣтагѡ*“ на десној страни, а код ријечи: „*Дѣха*“, на лијевој страни прса (груди).

То је, што се има свршити прије но што се почне са изучавањем молитве Господње и др. — Молитва Господња и Богородице Дијево има се ставку по ставку (реченицу по реченицу) добро, правилно, на памет научити; па онда српски протумачити.

Благ и пријатан начин опхођења са дјецом, *живо* и занимиво, одушевљено и дјечи *повсе разумљиво*, не превећ опширно, а не ни збијено и као од невоље, предавање науке о вјери, донијеће обилнога плода животу Цркве

Православне и занемаренога у тој Цркви народа нашега.

А то ће за искренога родољуба свештеника бити награда, која се ничим другим на свијету не може сравнити и изједначити.

Литургика.

Појам о Цркви. Подјела цркве (олтар, храм и притвор, препрата.) Шта је олтар? Олтар је најсветији дио цркве. У олтару је часна трпеза т. ј. освећени велики сто или престо, на ком столује (пребива) сам Господ наш Исус Христос. На трпези свршава службу Божију свештеник. У олтар не смије улазити нико осим свештеника и звонара или татора, (казати дјечи какви су то људи; шта им је посао, кад смију улазити у олтар н. пр. звонар додаје кадионицу; татор шкрби, да буде свијећа и тамњана. О побирању у олтар новца, не треба дјечи привоједати.)

У олтар смију улазити и она дјеца, која ће читати апостол или се у чирјаке облачити. Звонар, татор и дјеца, кад улазе у олтар, свагда се морају прекрстити. То мора сваки и онда чинити, кад се враћа из олтара. У олтар воде троја врата. На она велика (царска) смије улазити и излазити само свештеник — нико други. А женске не могу ни на једна врата у олтар улазити.

Иконостас. Оно што дјели олтар од остале цркве зове се иконостас. Шта видимо на њему? Иконе. Шта су иконе? То су освећене слике, које нам приказују или лице Божије или лице матере Божије, пречисте Дијеве Марије, или кога од светаца, угодника Божијих. Има ли још каквијех икона? Има. Које су то? Има их које нам приказују ова, или онај догађај у животу Господа нашег Исуса Христа или пречисте Дијеве Марије, Мајке Божије. Све то треба у облику приповиједања дјечи казивати и сталне одговоре од њих тражити. Кратко, али јасно, разумљиво показујући им сваки предмет, о ком говоре.

Амвон. Амвон је свето мјесто, одакле мушка дјеца читају апостол. Са тога мјеста говори свештеник науку Божију, проповиједа.

Пијевнице. Пијевнице су мјеста, гдје се из црквених књига пјевају пјесме црквене на служби Божјој. У пијевнице не треба да залази нико други, осим онијех, што пјевају или читају из књига црквенијех. Уз пијевницу

стоје дјеца школска и она што долазе на наук у неђељне дане.

Средина цркве — *Храм*. Ту стоји мушки народ. У *пришвору* женски свијет. Како ваља стајати у цркви? мирно и побожно. Смије ли се разговарати, шапутати, смијати? Не смије!

У цркву се улази како? крстећи се. Када се све ваља крстити? Ту треба свештеник да се заустави, па дјеци каже, шта је то „возглас“, (када се спомиње Св. Тројица); шта је то мали вход (када се износи св. Еванђеље); шта је то велики вход (када се износи св. чаша и преноси на трпезу; шта је то: „*принмете гадите*“ и „*пите ѿ неа вси*“ па *нарочито*: шта је то: „*и молимъ ти са Боже нашъ*“; овако од прилике: то је најсветији час, када драги Бог приправља свето причешће за нас; и друго ништа, јер још дјеца не могу да схвате.

Казати им при том ваља, за што звони на цркви. Када нијесу у цркви па чују звоно на службу, шта ће учинити? прекрстити се, али каницу скинути.

Шта је то: „*скаѡа скѡтимъ*“, то је час, када се ваља поклонити као и на великом входу и *прекрстивши се*, јер долази сада св. причест. Када свештеник покаже св. чашу на: „*со страхомъ и вѣрою пристѣпите*“, па: „*Спаси Боже люди твоѡ*“, па: *всегда нынѣ и присно*“, треба се мало поклонити и побожно прекрстити. Када се пјева „*Бѡди имѡ Господнѣ*“ . . . ваља се сваки пут прекрстити као и на „*возглас*“. Да како, да свештеник, учитељ и старији свијет, мора добар *примјер* давати и у *школ науци*.

Црквено пјеније.

Мало: *Яминъ, Господи помилѡи и Тѣѡк Господи. Подѡи Господи. П со дѡхомъ твоимъ. Слава тѣѡк Господи, слава тѣѡк. Сѡати Боже. Бѡди имѡ Господнѣ.*

Примједба. Ово наставно градиво има се схватити као *минимум*, који ће се од свакога свештеника — душепопечитеља најстрожије захтијевати и са оцјеном: „задовољава“ оцјенивати. Који од свештеника получи већи град од овога *минимума*, сматраће се овдје, као особито вриједан и његов рад оцјениће се са: „особито задовољава“, што ће се овдје, код Епархијске Власти, знати уважити.

Испод овога овом наредбом прописаног *минимума* постигнутога градива, оцјениће се

као: „не задовољава“; те ће се према мјери кривиде, односно свештенику достојна казна диктирати.

Да се ова Епархијска Власт узмогне освједочити о раду и успјеху у настави о вјери са ваншколском младежи, одређује она овиме, да се уз посебан надзор својих нарочитих повјереника има обављати у свакој парохии годишњи *испити*, на ком ће по предходном споразуму са мјесним свештеником о дану обдржавања истога, присуствовати Епархијски повјереник наш, који ће о успјеху испита по свима парохиама (експонираним капеланијама) исцрпан извјештај концем мјесеца децембра сваке године подносити имати.

Именовање надзорника, као нарочитијех повјереника Епархијске Власти у предмету поучавања ваншколске младежи наше, слиједиће посебном наредбом овдашње Епархијске Конзисторије.

Мјесто поучавања као и испита ваншколске дјеце у науци о вјери, има свакако бити у непосредној близини саме цркве, гдје ће се тога дана обдржавати света литургија тако, да дјеца могу у пуном броју присуствовати служби божијој. Само у случају непогодна времена, дозвољава се, ако баш нигдје склоништа било не би, у женској препрати одржати наставно вријеме, назећи при том на достојно поведење присутне дјеце. Сваки свештеник треба да води тачну евиденцију о поласку ваншколске дјеце наставнога времена, као и о поласку Богослужења тога дана, па немарљакѡ *одмах* у смислу високе Владине наредбе надлежној полит. области да пријави. — У часовима недоумјенија какова или ма каквих неприлика по успјешан рад, нека се свештенство одмах овамо отворено и без зазора — обрати.

Из сједнице Епарх Конзисторије, држане у Плашком, 8. (20) фебруара, 1896.

Михаило.
Епископ.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

О тајнама вјере.

Св. Јован гл. 16. 16.

Милостиви Спаситељ наш ожалостио је ученике своје навијестивши им скору смрт своју, па да их утјеши, овако им рече: *Бмаѡѡ*,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

и ктoмs не видите мене: и паки в малк, и
 оузрите ма, такw идс ко Ойс. На загопетну
 вијест ову, згледаху се ученици његови пи-
 тајућ се, шта то значи: за мало и нећете
 ме видити, и опет за мало видите ме. За-
 иста, ми не можемо разумјети и знати бу-
 дућих догађаја који су само једином Богу
 познати као садашњост. Ал ипак никаква
 протусловља било није у говору оваплоћене
 мудрости Христа Спаситеља. Право је ка-
 зао он у очи смрти своје, још мало види-
 ћете ме, ал за мало, кад се у гроб спуш-
 тим, не ћете ме видити; а кад трећег дана
 ускрснем, опет ћете ме видити. Те су ријечи
 биле за њих тамне и тајне и ако су исти-
 ните, неоспориво истините. То се исто до-
 гађа и пама Хришћани; често нам се пропо-
 виједају свете истине, најузвишеније тајне,
 тамне и непојмљиве слабости нашег ума —
 ал што зато? Зар ће узвишене тајне вјере,
 које превазилазе кратко схваћање наше, те
 их не разумијемо, постати зато мање исти-
 ните? Тајне узвишене вјере наше, о које
 се као о клисуре разбија вјера многих сла-
 бих Хришћана, пружају нам толико доказа,
 који доказују истинитост тајна вјере наше.

Те тајне које вјера поставља и чине
 вјеру хришћанску узвишеном Њезип је
 објект и принцип Бог, бесконачно велики
 у својим светим савршенствима, својим сми-
 јеровима, својим дјелима; отуд дакле пужно
 слиједи, да су многе истине, које се тичу
 његове бесконачне природе, непојмљиве
 ограниченом, коначном бићу, човјеку. Који
 би икад дух људски, заборављајућ властито
 незнање и слабост, могао се сматрати ка-
 дрим, да са самом мисли мјери неизмијерну
 бездну, која се налази између њега и Бога.
 Кад пиједан поносити и охоли научењак,
 пије могао на длану своме измјерити сви-
 јет, како би могао имати измјерену, бес-
 коначну и неизмјерну величину вјечног,
 који је створитељ свијета? Ал ако се и не
 усуђујемо испитивати неизмијерност његова
 божанског бића, настојимо ипак да расу-
 ђујемо и пресуђујемо о светим његовим
 намјерама и смијеровима у вјери; о неким
 узвишеним истинама, које је он поставио
 за основ вјере, и које надилазе разум људ-
 ски; о неким заповиједима строгага морала
 тежимо, да оцјењујемо поступак његов у

дијелењу добра и зла у животу. Безумни!
 и невидимо, да је Бог увијек Један, да је
 увијек исти и по својој природи и по сво-
 јим намјерама. Он је бесконачно велик, а
 ми бесконачно мали, — да можемо разу-
 мјети одношаје праведности његових дјела.
 Је ли криво сунце, што зеница ока људског
 не може дуго гледати у њега и подијети
 поражавајући сјај зрака његових. Ако је
 око слабо, зар ће изгубити сунце штогод
 од битне свјетлости своје. То исто кажите
 о сунцу истине и правде вјечне. Краткоћа
 нашег умног вида, слабост нашег духа, не
 могу умањити истинитост оног величан-
 ственог скуна савршенстава, која сачињавају
 славу и битност божанства. Зар да ја, би-
 једни атом земље према свијетовима, који
 панујују небеса; зар да се ја непримјетни
 атом, мјерим са глобусом сунца, који освјет-
 љује земљу, а не могу брзином мисли пра-
 тити кретање тјелеса створених од земље;
 зар да ја пратим и испитујем путеве и
 смијерове Божје? Ја сам непримјетна тачка
 природе, универзе, извржен сам заблуди
 и обманама; често ме заводе лажне појаве
 ствари; ја сам биједна игра природних еле-
 маната, који ме чине сад јаким сад слабим,
 увијен сам тамом варљивих чула; окружују
 ме толике тајне и у мени и ван мене, о
 којима не могу судити, па зар да се ја усу-
 ђујем исмијавати и порицати истину, само
 због тога што ју не разумијем? Не познам
 природу зрака, кога удишем; не познам
 природу елемената, који ме састављају; не
 познам законе, који са мном физички вла-
 дају па зар да захтијевам, да познам, од-
 ношај закона природе божје, његових све-
 тих планова? Ах! Охоли, који дижете дрску
 главу од блата, у коју сте збијени, питајте
 ипак Господа, питајте га са гласом грома,
 питајте га о његовим путевима, о његовој
 управи, о његовим тајнама; испитујте, по-
 служите се наплетком знаности позитивне и
 филозофске; отворите пове хоризонте, ство-
 рите нова свјетила — а онда? Збуњени,
 преплашени, поражени пред *Тартом*, пову-
 ћете се умртвљени сами у себе, — ваша
 охолост сломљена, мораће признати властиту
 биједу, — казаћете са првим филозофом
 свијета: Сад разумијем, да сам само ствар,
 сад знам, да ништа не знам.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Охоли филозоф напреже се и упише, и хоће на сваки начин, да обори тајну — и каже: човјек, разумно биће, мора допустити само оно што разумије. Та је аргумен- тација лажна.

Човјек је присиљен допустити и при- знати истину сваког рада и сваке природе, често, а да ју и не разумије, због тога, што је то заиста истина, ма да ју не разумије. Почине од дјетињства прихваћати доказе прелиминарне истине, аксиоме опће свему роду људском, и живи од вјере цијелог живота. То је истина, али то не парушава тајну природне врсти; у вјери хоће се увијек, да се вјерује у апсурд. Какова ло- гика! Ал узмимо за један часак, да се лично сам Бог умилостивио, да вас научи овим истинама, у које невјерујете, јер су тајне и тамног смисла; узмимо још, да можете подијети силу његова бесконачног вели- чанства и славе, која га увијек прати, јер битна његовој природи, — па да вам је казао: Ја сам битна истина, који вам говорим. Који би од вас на такве ријечи усудио се рећи му: не, ја невјерујем, јер не разумијем. Ја напротив вјерујем, да би ви испуњени вашим ништа, поништени си- лом највише величине, били присиљени по- викати као оно народ Израћљски: „Нек нам Бог не говори више, јер ћемо помријети“. Ипак узвишене тајне бијаху објављене од истог Бога, преко пророка и његова Је- динороднога, оваплоћене мудрости. Зашто дакле, да се пориче штовање наше вјере према јавившем се слову божјем? Кад Бог говори, наш разум не има права, да очи- гледно види све разлоге заповиједи. Таково захтијевање је врхунац делириума душе охولة, ал увијек слабе, која хоће, да гра- ница нашег уског познања, буде граница бесконачности Божје!

Најзад се говори, да религиозне тајне стварају скептике, противнике, невјернике; због њих да је религија од рационалиста угро- жена. Кукавна логика, и јадни изговор без- умних охолица! Сви покушаји њихови, да збаци јарам вјере, доказују управо власт њезину. Охоли рационалиста говори као Луцифер: Узићу на небеса; испитаћу пу- теве и смијерове највишег, хоћу за часак, да сазнам тајне његове. Али шта? Истина,

као плима и осјека мора, сад се показује као свјетило, сад опет измиче; сад је као зрака свјетлости која просија тамне обла- ке, сад се опет губи; сад помислимо, да смо је ухватили, али то је само плузија. Сад је тамна, сад се опет враћа лијена, осви- јетљена у сто нових облика; данас царст- вује на трону своје, сутра је свргнута оцрвљена, извржена презиру. О јадна истинно људска! Погрјешна као и судови наши, мијења се према нашим страстима, осјећајима, према нашој доби, према нашој моментаној користи. Да ли је то истина вјечна непромјењлива као Бог? Само истине вјере су непромјењливе као њихов творац Бог; не познају различитог схваћања људи, не познају укуса ни напретка времена; те су само истине праве, истините, премда узви- шене често пута над судом људским. Те непојмљиве тајне приномажу општем мо- ралу, пратећи путеве Божанске провидно- сти у управљању свијета, чувајућ ону дивну хармонију од које зависи срећа на земљи. Хоћете разлога зато? Ево га: човјек је овдје створен више да ради, него да раз- мишља и испитује узроке ствари. Бог му је одредио много веће дужности, одредио му је, да буде биће више морално, а не да буде филозоф. Зашто? Љубезни моји, да утјешите ожалошћене, да помогнете сиромашне патнике, да указује услуге домовици, да усаврши срце своје, да користан буде себи и другима, више него филозофска размиш- љања, више него спекулативна истраживања, нужна су му дјела, вјежбе, радње. Бога можемо љубити ако га и не знамо дефини- сати; можемо се владати по светом еван- ђељу, ако и не знамо рачуна дати о њего- вим непроницавим тајнама; човјек може имати љубави, да и не буде филозоф рацио- налиста. Видите ли у тој намјери дивно дјело Божје премудрости! Чинити добро, љубити Створитеља и добротинитеља, дужност је свију; љубити и чинити добро ближњему своје, то очекује он без разлике од сва- кога. Сад ако тајне вјере и религије на- лажу чинити право и праведно, то би дакле они, који их не разумије били ослобођени од тих налога? Видите ли чудни апсурд! Вјера је дакле темељ правде и правде; без ње не би имало вриједности никакво

дјело, макар како добро било. Тајне вјере, не умањују сјај њен, већ ју освјетљују још више, и узвисују над све системе филозофске и људске.

Молите се дакле Богу, да ојача, да укријепи вјеру у вама!

С талијанског превео

Јован Узелац свештеник.

Основни принцип римског католицизма.

— Н. Бјељајев. —

(Наставак)

Те речи католичког богослова доказују, да је протојереј Лебеђев имао потпуно право, што је карактерисао проповед ултрамонтанаца о покорности верних папи, као проповед најсавршеније бесправности, која убија у хришћанину не само вољу, него и ум. Савршено је правилна такође и она његова опаска, да се ронека послушност папи заступајући место вере у Христа, мора назвати врлином специјално латинском, јер се она само у римској цркви доводи до те крајности, када се потиру сва права човека — хришћанина, када се од њега одузима разум, и он се лишава слободе. Може се, у осталом, питати: не изопачују ли сами римски богослови црквено учење католицизма? не дају ли догматима своје цркве такав смисао, какав они у истини немају? Када се послушност папи поставља као врлина, која заступа место вере у Христа, то немамо ли ми овде посла тек с доктрином једне школе, а не римске цркве? Најбољи одговор на та питања дају катихизиси, који су примљени у католицизму за школску употребу. Некада је и католицизам остављао веру у Христа као прву погодбу за спасење. А сад се у исправљеним издањима катихизиса раније састављених, појам: „веровати“ претворио у други: „покоравати се папи“. ¹ Из те фалзификације катихизиса сме се учинити закључак, да оне теорије, које су се раније обрађивале само у богословској школи ултрамонтанства, т. ј. господствујуће партије у католицизму, која је свагда изједначивала себе с римском црквом и налазила се у најтешњим односима према римској курији и под покровитељством

самога папе, да сад већ ступају као доктрине опћепризнате и опћепримљене у католицизму, у форми црквеног учења, са значењем догматичким, а не тек под видом приватног богословског мишљења. Свему реченом о послушности, као специјалној врлини латинства, мора се додати, да, будући врлина бесправности и бесмисла, она не може имати никакове моралне вредности и чак се мора признати као пречага и препона за морално развиће, јер тамо нема и не може бити моралног прогреса, где је слобода парализована, где је разум осуђен на мртвило, где је све основано једино на слепој покорности, где човек ради, по изразу језујита, као машина, а не као слободно-разумно биће. Истина, и у источној цркви се послушност високо цени. Али протојереј А. Лебеђев с правом опажа, да се „она схваћа овде као васпитно средство, као најбољи и најсавршенији пут да се у човеку искорени греховна воља, упорство, тврдоглавост и високоумље, и у исто време, као превасходно средство да се усаде и укорене у души добра расположења: смиреност, незлобивост, самоодрицање и уопће све добре навике. А у католицизму је послушност средство да се хришћанин свагда одржава у стању детињства и постојаној зависности од црквене власти“. ²

Тенденција папизма да се народ одржи у таком стању, да се религијозна мисао његова не би могла управити на испитивање и свесно усвајање истинна вероучења, најјасније избија у декретима епископа Рима и западних сабора у погледу читања Библије световњацима. Сам је, Господ рекао: *испытайте писаній . . . и тѣ сѣтъ свидѣтельствоваащѣ мнѣ* (Јован V, 39), Отуда је јасно, да испитивање Писма води вери у Христа. Да таково разумевање речи Господњих јесте правилно разумевање, да испитивање Писма заиста води вери у Христа и утврђује у њој, доказ је томе приповедање књиге Дела апостолских о резултатима пребивања и проповеди апостола Павла у средини Верријаца, *иже прѣдша слѣво со всѣмъ оусердїемъ, по всѣ днѣ разсѣждающе писанїа, аще сѣтъ сїѣ такѣ; мнѣзи оубо ѿ нїхъ вѣрѣваша* (Дела, XVII, 11). А по мишљењу паписта, које најодлучније противуречи и непоречној речи Господњој и наведеном факту из историје апостол-

¹ Michand, de la falsification des Cathéchismes français et des Manuels de théologie par la partie romaniste de 1670 á 1868. Paris. 1872. p. 72. sqq. Friedrich. Geschichte der vatikanisch. Concil. I. 524. Bonn. 1877.

² Протојереј А. Лебеђев. О главенству папином, стр. 51, 52. Петроград, 1887.

ске проповеди, испитивање Писма од стране световњака води не вери у Христа, не њеном утврђењу, већ јересима и раскоlima. Да уклони опасност повреде вере, папство се стара, и ако не да сасвим извуче Библију из употребе, а оно да по могућности смањи њено кружење међу вернима. У том погледу тридентски сабор прописује да се текст Вулгате, т. ј. превод Библије на мртви латински језик, признаје као довољан и да потпуно одговара како сврси религијозно-васпитној, тако и богослужбеној употреби. А као енергичније и одлучније средство да се удаљи народ од свештеног Писма послужила је формална забрана преводâ Библије на живе народне језике, која се много пута понављала и у средњим вековима и у новија времена. Већ је у наше дане Пије IX у своје раду против кружења Библије у средини световњака дошао дотле, да је у познатом слабусу осудио библијска друштва као рану нашег времена заједно са социјализмом и комунизмом.¹

Тако строгу осуду је покојни папа мотивисао тиме, да библијска друштва шире неисправљене преводе, којима се повређује богооткривена истина. Али и од тридентског сабора авторизовани превод Вулгате имаде много битних недостатака. А што је главно — против рђавих се превода не треба борити забранама него исправљањем и усавршавањем. Међутим папство на то и не помишља, услед чега се и открива, да се под изговором борбе с неисправним преводима брине једино о оградџ свога авторитета од нападаја. Опасност, које се страше у Риму, налази се не у несавршенствима преводâ, него у томе, што ни оригинални текст Писма, ни најбољи преводи Библије не потврђују ултрамонтанске теорије о супрематији папског авторитета. И у истини, когод имаде Библију пред очима и чита је, у тога се неопходно јавља питање: када је Христос учинио Петра кнезом апостолâ? откуда су папама могле прећи тако велике и искључиве пуномоћи, каквих Господ није давао ни Петру ни другом коме из лика апостолског? До душе романисте на вештачки начин нађоше аргумената у корист папских теорија и у Библији. Али не гледећи на ди-

јалектичку препреденост римских богослова ти су аргументи без чврстог основа, када се разгледају и ставе упоредо са оригиналним богословским учењем. А у таком случају много је безопасније, ако световњаци поверују речи, да је папска власт божанског порекла, а не буду то учење Библијом потврђивали. На основу свих тих ставака мора човек пристати уз гледиште преосвећеног Филарета, архиепископа черниговског, који вели: „Римска је црква у позније време осветила правило — не допустити световњацима читати Библију. Али такве установе у старо време не беше ни у Риму, ни где му драго на другом месту, и постанак римског правила објашњује се тек духом власништва, које је завладало римском црквом у последње време“.

Богослужбени култ, са својим блиставим и раскошним, а у исто време бездушним и мртвим уређењем, такође сведочи о власништву папном и о угњетеном положају световњака у римској цркви. Уз ретке изузетке католички се храмови подижу са олтарем на запад. Тај се обичај утврдио у она времена, када се Рим, према географском распрострањењу хришћанства на земаљском шару, бројао још у далеке тачке запада; а основни мотив тога обичаја јесте у томе, да служи, тако рећи као очигледно оповргнуће оног гледишта, чија се суштина исказује изреком: *ex oriente lux* — са истока светлост; и да напомиње на Рим, који је једини извор богатних дарова за цео хришћански свет. Спољашњост и дивни украси храмова гоне човека на мисао, да се од свих вероисповести католицизам највише упиње, да привуче вештину у службу религији и цркви. Архитектура католичких храмова веома често сведоче о ђенијалности архитеката који се трудеше око њихова подизања. Сликарство и вајарска вештина попеше се још у средњем веку на висок степен савршенства, благодарећи окриљу римске цркве. Најђенијалнијим сликама великих уметника католички храмови и сада су украшени заједно с производима скулптуре. Инструментална музика је такође нашла широке употребе при богослужењу у римској цркви. Свему томе треба још додати множину ефектних и раскошних церемонија, са којих се слави католичко богослужење пред свима другим хришћанским исповестима.

Што католицизам приморава вештину да

¹ Ochler. Symbolik SS. 248. Tübingen. 1876. Опширна монографија под натписом: „Разногласност римско-католичке цркве са православном односно народне употребе Библије“ штампана је у „Странику“ 1879. новембар и 1880. јун.—јули.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

служи религији, у томе нема још ничег особитог нити може бити каквих принципијелних приговора. Али је питање у томе, какова је то служба и каквим је сврхама управљена? И источна црква допушта у храмовима производе сликарске вештине. Али сликарска вештина имаде сасвим други карактер у западном католицизму, него у источном православљу. У уметничком одношају стављају западно црквено сликарство уопће веома високо. „Али људи са строжијим религијозним схватањем, — вели претојереј Иванцов-Платонов, — не налазе да оно потпуно одговара црквеној употреби. У њему је више спољашње вештине, него унутарње духовне узвишености и светости. Западни уметници, често врло знаменити, који посветише свој таленат црквеном сликарству, као да се више брину о лепоти и раскошности спољашњих облика, каткад о оригиналности замисли и њену извршењу, него о строгости и правилности религијозних идеја. У њиховим је производима, као што веле, сувише, много земаљског, човечјег. У сликама Пресв. Деве Марије, Благовести, разних искушења, покајничког обраћања грешника, који се кају, налазе каткад и људи не баш строгог религијозног укуса много неприличног. Каткад уметници дају и сувише много места својој личној пристрасности и самовољи, те тако очигледно обилазе захтеве историјске верности. У сликама светих људи уметници узимају себи слободу да цртају портрете савремених им личности; у самим сликама Пресв. Деве (Magone), које су стварали најбољи уметници запада, савременици су каткад упознавали црте уметнику познатих живих личности. У новијим производима западног религијозног сликарства избија каткад утецај не религијозних идеја, не истинито-хришћанског схватања догађаја хришћанске историје. Слике, цртане у сличном духу, може бити, чине прикладан украс за најзнатније музеје и сликарске галерије, али не за храмове Божје. Наше источно црквено сликарство није достигло потпуног уметничког развића; није имало за своје развиће тако много даровитих радника вештине, као западна; у нашим религијозним сликама каткад наилазимо на незгодне, грубе црте, чак на искварен смисао насликаних догађаја, који у осталом више настаје због несхватања и невештине, него због сувишне фантазије и самовоље уметника. Али сами идеал црквеног сли-

карства у нас стоји више, него на западу. Тај идеал свете бесмртности, духовне узвишености над земаљским страстима и потресима, више помаже да се душа подигне Богу — да се дух расположи за молитву, него напомињање на земаљске страсти и потресе, пренесено у свет виши и свети. . .

Како се високо у нашој старој цркви схваћао идеал црквеног сликарства, види се из тога, што се, по старом истинито-православном схватању, од људи, који су посветили себе томе послу, захтевао не само уметнички таленат, него и високо молитвено расположење и врли живот. У историји нашег црквеног сликарства не наилазимо на имена Рафајила и Тицијана, али за то наилазимо на имена многих светих људи, који су оставили на својим делима печат ако не високе спољашње вештине и оригиналне уметничке замисли, а оно виши печат благодатне силе духа, која, по веровању православних људи, више делује на молитвено расположење благочастивог хришћанског осећаја од најлепших слика¹. Пластика се сматра на истоку вештином, која не задовољава потпуно захтеве хришћанске религије. Она је била zgodна и удешена за то, да се може изразе стари незнабожачки религијозни назови, особито назови антропоморфистички. А идејама и захтевима хришћанске религије далеко боље одговара сликарство, као вештина с карактером по преимућству духовним. Стога се религијозни православни осећај, и ако сасвим не избацује пластику из круга вештина, које привлачи у службу црквеним и религијозним сврхама, ипак не може помирити с поштовањем статуа, које исто уживају у католицизму као и иконе, особито када статуе почеше облачити и кинђурити по најновијој моди. Упоредо са сликарством источна црква признаје да је и музичка вештина пригодна за службу религијозним потребама. Али музика бива различита. Основни принцип, којим се руководе на православном истоку при оцени разних врста мушке, колико су оне пригодне за црквену употребу, јесте у томе, да служба Богу мора бити разумна. Овде је намера да делује на онога, што се моли, не баш музиком, не хармонијом звукова, него помоћу речи молитве, која је обучена у музикални облик; стога што, по православним назовима, „у богослужењу све и за свакога по

¹ Душеполезное Чтение. 1868. II, 242—244.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

могућности мора бити јасно и схватљиво, све и у свима мора изазвати јасну и одређену мисао, коју прати исто тако јасан осећај, који јој потпуно одговара“.¹ Ради тога се при богослужењу источне цркве употребљава искључиво вокална музика. А у цркви римско-католичкој над вокалном музиком при богослужењу одлучно господари инструментална музика и имаде много више предности пред њом. Православни религијозни осећај сматра, да та практика не одговара потпуно захтевима хришћанства, наиме из тога разлога, што су утисци инструменталне музике, ма како она била лепа, сами по себи свагда и неизбежно тамни и неодређени. Истина употреба инструменталне музике је освећена богослужбеном практиком јеврејског народа. Али у црквених отаца налазимо на напомену, да и ако је инструментална музика била допуштена у старозаветној богослужбеној пракси, да је то по снисхођењу тврдоглавости јеврејског народа, да би био отргнут од шумних незнабожачких празновања и молитава.¹

(Наставиће се).

¹ Правосл. Обзорѣіе, 1860 новембар, стр. 378.

² Филарет архијерејског черниговски. Историческіи обзоръ вѣсновѣдствъ и вѣсновѣнія греческой церкви. Друго изд. Чернигов. 1864. стр. 264.

Повјереница.

коју је свештенство протопрезвитерата Личког опремило своме Епископу Дијецезану, високопреосвешћеном г. Михаилу Грујићу са свога збора, држаног 16. маја о. г. у Грачацу.

*Ваше Високопреосвешћенство,
Најмилосрдивији Архиепископу!*

Свештенство протопрезвитерата Личког сабрано данас на заједничку исповјест у Грачацу радо употребљује и ову прилику, да Високопреосвешћенство Ваше увјери о својој синовној љубави, те појмећи сву тежину узвишеног положаја Вашег, радо полаже сву своју снагу на вољно располагање у руке Високопреосвешћенства Вашег, не би ли с тим колико толико олакшало тешко бреме узвишене службе Ваше, те видећи у сваком акту Високопреосвешћенства Вашег најдубљу мудрост и најчистију љубав према цркви нам светој, и дивећи се мудрости, а подражавајући љубави, сматра све нападаје, које је Христос Спаситељ предказао и апостолима својима, и свима њиховим прејемницима,

те од којих ни Ваше Високопреосвешћенство, као један од истих, није могло поштеђено бити, излијевом мржње духа нечистога према цркви нам светој, и одбија их најодлучније, гледајући узјек, у сваком нападају на Вас и нападај на себе, а у слави Вашој и славу своју.

У Грачацу, дана 16. маја 1896.

Мојсије Мајсторовић с. р., намјесник, администратор протопрезвитерата; Протојереј Милош Лалић с. р. Исо Калинић с. р. парох Радучки; Јован Богдановић с. р. парох Дивосељски; Никола Шкрбић с. р. парох Бривански; Манојло Дошен с. р. парох Почитељски; Данило Чучковић с. р. парох Сувајски; Исаак Димић с. р. парох Острвички; Милош Личина с. р. парох Пошњски; Петар Бркић с. р. парох Прибудићки; Петар Крајиновић с. р. парох Куљски; Гено Илић с. р. парох Гошепћки; Ђорђе Алагић с. р. парох; Ђуро Орлић с. р. парох; Никола Мајсторовић с. р. парох; Андрија Цвјетићанин с. р. парох, Симо Војводић с. р. парох; Миланко Борић с. р. парох; Тоде Трбојевић с. р. парох; Томс Мандић с. р. парох; Атанасије Оклопција с. р. парох; Петар Милојевић с. р. парох; Јован Узелац с. р. парох Зрмањски, Петар Мајсторовић с. р. капелан Зрмањски.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Његова Светост, св. патријарх Георгије) вратио се у своју резиденцију у прошли петак, лађом.

(Радња архијерејског епархијског власти у Ср. Карловцима). *1. Архиепископска конзисторија* у својој седници, држаној 16. (28.) маја о. г. под председништвом Његове Светости, преузвишеног г. патријарха *Георгија*, решила је и ове предмете: Изјава предстојника кр. зем. владе, одеда за боготштвоје и наставу, пресветлог г. Отона пл. Крајчовића, (на овоконзисторијалну честитку приликом превишег му именовања за предстојника истог одеда), да ће му свагда на уму бити напредак и бољитак срп. прав. цркве и школе, узета је на вољно знање. — Узет је на знање извештај Његове Светости, да је свршеног богослова Добривоја Миковића из Боботе 14. маја за ђакона, а 15. п. м. за презвитера у карловачкој саборној цркви рукоположити благоизволила. — Из званичних обзира стављено је овоконзисторијално решење, којим је речени богослов Добривој Миковић опредељен за администратора

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

парохије у Вери, изван крепости, те на исту парохију стечај расписан, а исти, поворукоположени јереј Добривој Миковић, опредељен је за администратора парохије у Маркушици; досадашњи тамо администратор о. Василијан Поповић, јеромонах манастира Раковца, премештен је на администрацију парохије у Стејановцима. — Упућен је, према томе, надлежни окружни протопрезвитер да му ту парохију у администрацију преда, а досадашњег администратора те парохије јереја Драгомира Радошевића на место сестем. парохијског помоћника у Митровици прописаним начином уведе. — Узет је на знање извештај протосињела Лукијана Богдановића о разрешењу умировљеног игумана Амфлочија пл. Јеремића од управе манастира Шишатовца и о предаји исте управе привр. администратору Митрофану Павловићу игуману Бешеновачком. — Узет је на знање извештај истог протосињела у погледу разрешења умировљеног управитеља Велике Ремете, архимандрита Евлогија Кузмановића, од управе тога манастира, те о обављеној предаји исте управе приврем. администратору Серафиму Винчићу, јером и намеснику истог манастира. — Пријава Андрије Маовац и другова из Моровића, да у тамошњој цркв. општини наред влада, да нема црквењака ни поскураче, те да свештеник не може св. богослужење обављати, издана је надлежном окружном протопрезвитеру с тим, да приликом протопрезвитерске визитације у црквеној општини моровићкој нужна нареди, да се овладали нареди отклоне, да се црквена тамошња општина постара, да тамошњи парох богослужење обављати може, да набаве црквењака, и поскурачу, јер ће у противном случају приморана бити ова конзисторија седиште парохово преместити у Батровце, а архидијецезални административни одбор умолити, да ренитентну црквену општину ту, која пароха спречава на разне начине, да може црквене дужности обављати, распусти. — Пароку у Бишгули јереју Стевану Бећаревићу подељен је допуст од четири недеље ради лечења, с тим, да се има постарати за време свога отсуства за заменика, како не би душепопечитељске дужности у његовој парохији уштрба трпеле. — Закључак црквене општине у Шуљму, да не може удовољити наредби кр. зем. владе у погледу награђивања учитеља као црквеног појца ради свога сиромашног стања, узет је на знање с тим, да се иста општина има свакако постарати за којег другог цркв. појца, ако није у стању годишњу награду у најмањем износу од 60 форината за појање у цркви садањем учитељу плаћати. — Узет је на знање извештај окружног протопресвитерата ми-

тровачког, да је јереја Михаила Мишића, који је изабран за пароха српске православне цркв. општине у Бечу, разрешено од администрације парохије у Краљевци, и администрацију исте предао јереју Миливоју Борићу. — На стављено питање решено је, да је душебрижнштво над православним житељима који станују у Петроварадину, изузевши војнички сталеж, поверено парохији односно пароху саборне цркве у Ср. Карловцима, те се Петроварадин као филијал исте парохије сматрати има. — На основу закључка црквене скупштине у Пачетици, по расписаном односном стечају на упракљену тамошњу парохију, постављен је за пароха тамошње парохије, досадашњи јој администратор, јереј Лазар Мишић. — Молба јереја Александра Николића, администратора парохије у Дивошу, да му се ради болести, одреди мировина, препоручиће се Саборском Одбору. — Пароку у Прхову, јереју Чедомиљу Марином, подељен је допуст од четири недеље, ради лечења, уз односне услове. — На исти начин дозвољен је допуст од 3 месеца пароху у Нештину, јереју Душану Ђорђевићу. — На молбу пароха у Мирковци, јереја Јована Тркуље, да му се даде упутство, шта му ваља чинити у једном брачном предмету, где римокатолички жупник неће да изда римокатолику своје жупљану, који је испросио православију Скрикљу за сунругу, брачно извешће о трикратном оглашењу, упућен је исти јереј, да упути дотичног брачника, да оде са два сведока римокатоличком жупнику, те да га пита, да ли га је са ушптом невестом у цркви три пут огласио и постоје ли какве сметње склапању његова брака, и нека о томе званично извешће остави. Устегне ли се пак жупник о томе издати званично извешће, нека присутна два сведока о позитивном евентуално негативном иказу жупниковом истава правоваљано својеручно потписану писмену потврду, која се има сматрати као и извешће дотичног жупника, и на основу те потврде има ће се ушпни брак, ако других сметња нема, у православној цркви благословити. — Поводом закључка црквене општине у Дивошу, да се без расписа стечаја садашњи администратор тамошње парохије јереј А. Николић за сталног пароха постави, а пошто је исти јереј А. Николић поднео овој конзисторији молбу ради умировљења, решено је, до коначног решења ове молбе закључак црквене општине оставити in suspenso. — Одобрен је закључак црквене општине у Старој Пазуви, да се тамошња парохија подигне из V у IV разред. На исту парохију, са IV разредом, је одмах и расписан стечај.

(Г. Васа Вујић), професор старих класичних језика и филозофије у српској гимназији Карловачкој навршио је крајем о. шк. год. *тридесет година* свога професоровања. Проф. Вујић је прве две године почео служити у српској гимназији у Новом Саду, а све остале до данас непрекидно и најсвесније у Карловцима. Проф. Вујићаштује сваки, који је био његов ученик, као врсна и омиљена учитеља, а књижевност наша има у њему озбиљна и темељита радника, који књижевност није обогатио толико многим, колико врским радозима о класичној настави школској и из филозофије. „Б. К.“

(Са богословије). У прошлу среду богодужено је благодарење у саборној цркви и за слушаоце православног српског богословског училишта, после којег је завршена школска година и питомци распуштени на двомесечни одмор. По извештају богословског училишта пријавило се за испит 78 слушалаца, од којих је испит положило 51.

Из архидијецезе било у I години 13, II. 8, III. 4, IV. 4; из горњокарловачке, I. 3, II. 1, IV. 1; из пакрачке II. 1, III. 1, IV. 1; из бачке I. 8, II. 6, III. 9, IV. 7; из вршачке I. 1, II. 2, III. 1; из темишварске I. 2, II. 3, III. 3, IV. 4; из будимске I. 1, II. 2. Апсолуторне сведоџбе добили су концем ове школске године из архидијецезе 4, горњокарловачке 1, из пакрачке 1, из бачке 5; из темишварске 3.

(Са српске правосл. вел. гимназије карловачке). Ученици карловачке гимназије, по благодарењу, богослуженом у саборној цркви, распуштени су у прошлу среду, добив своје сведоџбе о показаном успеху у школској години 1895/6. Пре раздавања сведоџба испунили су се гимназијски ученици у великој дворани, на уобичајену свечаност, која је отпочела са певанњем светосавског тропара: „Православља наставниче.“ Затим је управитељ гимназије г. *Стеван Лазућ* у прикладном говору зажелио ученицима сретан одлазак родитељима својим и повратак у гимназију, те им напоменуо дужности њихове и за великих школских ферија, и ставио им на срце, да то време корисно: у раду, читању, учењу, похађању цркве и разумном одмору проведу, владајући се у свакој прилици, како то захтева од њих њихов углед и углед гимназије. После говора управитељево чули смо декламације на српском, латинском, грчком, француском и мађарском језику. Овој свечаности присуствовао је и велележни г. земаљски школ. надзорник *Др. Фрања Мајкснер*, професорска колегија, свештенство, чиновништво, те карловачко грађанство оба пола. По извештају за ту школску годину, било је у карловачкој гимназији, концем прошле школске

године, свега 327 ученика, и то из Хрватске 41, из Славоније 209, из Угарске 39, из Босне 15, из краљ. Србије и Црне Горе 10, и осталих земаља 2. По стаљезу родитеља било је синова највише сељака (116); о бртника, трговаца и крамара 96, општинских и приватних чиновника 35, свештеника и професора и учитеља 33. — По напретку било је у II течају школ. године I реда с одликом 36, I реда 216, II реда 18 (с дозволом поправка 34) III реда 9, остало неенитаних 3. — Стипендију или потпору уживало је њих 57. Бесплатну храну у „Благодјејанију“ уживало је 50 ученика, за 4 од тих плаћала је Његова Светоет, српски патријарх *Георгије*.

(Испит зрелости на срп. вел. гимназији Новосадској). 10. (22.) и 11. (23.) јуна о. г. одржан је на овдашњој српској великој гимназији устмени испит зрелости, на који беше принуђен 21 ученик, те су сви и положили тај испит. Успех је овакав: За зреле са *врло добрим* успехом проглашени су: Велимир Замуровић из Тиса Хеђеша, Владислав Јанкулов из Сефкерина, Светислав Стефановић из Новог Сада; Стеван Тшма из Коренице и Давид Ђурић из Куле. За зреле са *добрим* добрим успехом: Ђорђе Искрић из Митровице, Душан Јојкић из Турије, Мирко Каракашевић из Пироша, Иван Мирков из Српске Неузине, Урош Поповић-Пеци из Н. Сада, Милољуб Радивојевић из Новог Сада, Ђорђе Ђурђин из Панчева и Тодор Шеберковић из Вуковара. За *зреле*: Василије Јанковић из Шашинаца, Јован Лакић из Новог Сада, Милош Мијатовић из Новог Сада, Живојин Продановић из Сентомаша, Петар Путник из Сентомаша, Максим Стануловић из Бочара, Драгутин Шмит из Ердевика и Божидар Шумановић из Шида.

(Србин католик, добротвор Православља.) у Галвестону (Америка) има православна српска општина. Та општина потпада под црквену власт православног епископа Николе у Сан-Франциску. Срби у Галвестону нису досад имали своју *православну* цркву, те се заузео *Србин католик*, имућни Андрија Ђ. Ерцеговић, родом из Боке Которске, да се српска црква сагради. Његовим новцем и помоћу руског Св. Синода сазидана је у Галвестону српска православна црква, у којој нарочитог свештеника и певаче плаћа руски Св. Синод. Честити Србин католик Ерцеговић хоће да сагради и *српску школу*. Бог га живио!

(Нов изналазак Николе Тесле.) Велики светски научевак. Србин Никола Тесла је неуморан у раду на пољу електротехнике, те је сад очет изненадио свет једним својим генијалним проваласком. Тесла је наиме у својим најновијим стакленим цевима успео, да произведе најчистију белу светлост, која има

WWW.UNILIB.BS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

сва својства чисте сунчане светлости. Једна мала стаклена кугла, која има у себи те нове светлости доста је, па да осветли собу као да је дан. Светлост та не трепти, већ сија као сунчани зрак. Уз то једна таква кугла може да сија неограничено дуго, и у Теслиној лабораторији има таквих куглица, које светле већ годинама увек истом јачином. Овај свој проналазак усавршио је Тесла после четири године нетрајна рада.

(Православна српска црква у Љесковцу на Плитвичким Језерима.) Пре 10 година заснована је мисао међу тамошњим српским родољубима, да се на Плитвичким Језерима, а у месту Љесковцу, подигне црквица. У своје време издао је „одбор за градњу српске православне црквице у Љесковцу,“ па Плитвичким Језерима овај позив: Тко је једном само посетно дивна „Плитвичка језера“ у кршиној *Горњој Крајини*, тај се није могао доста нахвалити оне природне красоте, којој је мало равних. Ну ако је при том бацио поглед на она мала селца, што језера окружују и на низке разштркане кућице, у којима многобројан народ станује, те ако је уз то изнитао кога или се сам осведочио о том: како тај народ у том усамљеном забитном крају живи, — морало га је такнути у души хрђаво и чемерно стање тога народа. Одељен од света, који би му могао добрим примером, упутом помоћи и просветити га, а лишен *цркве и школе* — *га два темља просвете* — народ је овај у свему и свачему грдно заостао. *575 душа нежива никада поуке у вјери Христовој*, — нити је уживати може, јер три сата у округ нигде нема свете богомоље. Како услед тога стоји морал и религиозно осећање код тога народа, само се по себи разуме; а како се тек подмладак у помањању тога одгаја, — тужно је и споменути. — Зато је потреба црквице у *Љесковцу на „Плитвичком језеру“* као средишту свих околних места, постала врло нуждом. То је увидио и сам народ, те је радостно поздравно дозволу и благослов своје духовне власти за градњу црквице и припреман је исту градњу свим силама подпомоћи. Ну тко позна крајњу спротињу овог народа, тај је више него уверен, да су те силе врло слабе и да се њима црквица никад подићи неби могла, ако не буде помоћи са стране.

Ради тога се поднели одбор овим обраћа *свим родољубима са молбом, да ловцем притеку у помоћ овом светом и богоугодном дјелу* и тако учине велику задужбину овом бедном народу. — Наше православне *српске општине* пак умољавамо, да у свом подручју скупљање прилога предузму“.

Као што нам један угледан родољуб и Србин из Осека сада пише, та је црква подигнута, али није још довршена у својој унутрашњости, нити је снабдевена св. утварима. Да не би побожна и родољубива мисао подизања те, тако потребне тамошњој православној и српској браћи нам цркве, на половици свога остварења остала неизведеном, замољени смо, да се примимо скупљања прилога у ту цел и да то скупљање препоручимо нашем свештештву и осталим родољубима. Ми то радо и вољно чинимо. Браћу свештенике, господу учитеље и сваког родољуба молимо, да настоје у својим круговима око скупљања тих прилога. И најмањи дарак добро ће доћи нашој браћи тамошњој. Скупљене прилоге треба послати уредништву овога листа, а коме је паручније може свој прилог непосредно овамо послати.

(„Лига борбе са атеизмом“). У Француској, коју многи сматрају огњиштем безверја, долазе најбољи умови до уверења, да треба онет поћи на извор вере, па да се загаси жеђ душе, која ни у Француза није друкчија него у осталих људи. Повратак религији, схваћеној не у смислу манифестације овог и оног спољашњег култа, него у смислу вере у живог Бога, то је поклич који данас снажно продире кроз Француску, сузбијајући заблуде којима је усиљени атеизам дуго Француску мучио и многа јој зла починио.

У Паризу се била основала већ од дужег времена „Лига борбе с атеизмом.“ Тој Лизи био је на челу, ових дана преминули, стари, искусени и опробани мислилац и државник *Жил Симон*. Уз Жил Симона били су на челу тој Лизи: Артур Дежарден, Шарл Вадингтон, Анри Жоли и Жил Севестар. Та Лига до последњег времена није давала јавне знаке животу своме, али је у најновије време издала манифест (још за живота Жил Симона), који је прокрестарио кроз сву Француску штампу и после којег се за кратко време одржао читав низ јавних предавања у Паризу и у департаментима. Народне масе жедно појуреше у аудиторије, где им се, судећи по томе, што о томе говоре озбиљни органи штампе, пружило случај, да за часак забораве на парламен — епарну борбу, која притиште све класе јаднога народа. У тој земљи, где је све, као што изгледа, подвргнуто сумњи, где се све мешало у једну хаотичку масу, где се врхови друштвени слили са својим антиподима, налазе се, сад се види, стотине хиљада људи, жедних вере, где траже спасења у њој.

Манифест, кога је издала „Лига борбе с атеизмом,“ обраћа се на све пошгаче људе, на све којима је драга величина Француске, и позива их

WWW.UNIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

да препоруче Француску идејом живог Бога и вечном великом веру у Бога.

О томе покрету „Лиге“ рекао је, на жалост преминули, Жил Симон, кад је примно зваће почасног председника пезица, и ово: „Садање стање умова представља највећу опасност, каква је ма кад претила нацији (Француској) и да би је спасли од пропасти, треба се обратити на помоћ свих могућих друштвених сила, претставницима свих религиозних веровања, свих благородних и узвишених идеја Ми желимо у умовима и срцима препородити људе идејом Бога живог, највећом од свих идеја, неопходном за сваку социјалну организацију и најизванијом на то, да уједини растргнуте друштвене групе“.

Чланови „Лиге“ осим раширивања у свом правцу књига и брошира, особиту важност придају, при ширењу својих идеја, *живој речи*, као најбољем средству, да се утиче на умове. Осим горе побројаних великана у Француској стоје њима раме уз раме и пиеси, као што су Леруа — Боље, Фердинанд Бринстер, Фредерик Паси и мноштво других.

Овоме покрету радоваће се сваки противник атеистичких погубних смерова и пријатељ истинитог напретка у човечанству, као што ће се многи на том покрету у Француској научити, како је атеизам једна болест и заблуда, на несрећа за државе и целе народе.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Г. П. Т. Изволите послати свршетак.

Г. П. М. у О. Изаћи ће у 26 броју.

Г. М. Ст. у Ш. Пошаљите ако је што готово. —

I. Исказ

доброволних прилога за градњу српско-православне капеле у Слуњу.

(Свршетак)

Сабрала мил. гђа. Марија Рогоћ у Карловцу а дароваше: 10 ф. г. Јов. В. Барако; по 5 ф. г. Марија Рогоћ, Јулије Бањанин, и Душан Слијепчевић; по 2 ф. Љ. Касапиновић, и А. Живковић; по 1 ф. С. Теодоровић. Тирк. Ђ. Гашировић. И. Станић, Ј. Ђерић, Н. Н. М. Слијепчевић, Л. Борђошки, Ф. Купрешанин, Марковић, Заставичковић; по 50 новч. М. Страхињшаќ, Славнић, Филиповић, М. Станић, Н. Н. Д. Сурић, Н. Преч., М. Стековић, Вебер, Ф. Жанић, Н. Н. Н. Н., Соф. Катић, Ковачић, Клина, Јелић, Брозовић, Е. Х., Ана Хирт, М. К., Х. Ст. Ј. Зајц, Сладаковић, М. Јакић, Драгица, А. Рогоћ, Н. Н., Н. Н., Н. Ф. Борчић, Бендековић, Рајзе, Дубаћ, Писаревић, по 40 п. Н. Н., М. Ковачић; по 30 п. Н. Н., С. Катић, Е. Радаковић, Вастаћ, А. Хофринг; Н. Н., 35 п; по 25 п. Н. Н. Ковачић; по 20 п. А. Дришић, Н. Н., Ј. Коп, печитљиво, Н. Н. Страхињшаќ, печитљиво

исто, Корач, Ивацун, печитљиво, Ад. Н. Н. Н. Н., Маго, Н. Н. И. Безлај, Водопија, Н. Н. С. Фидлер, Н. Н., Куга, Бек, Мадић, Пели, Турчић, Косјер; по 15 нов. Мапојловић, Врапеша, Н. Н., Д. Станц; по 14 нов. Рајнер; по 10 нов. Маришић, М. Н. Милер, Гребл, Н. Н. Драгаје, Н. Н., Н. Н., Е. Ш. Трилић, Паулић, Ларковић, Н. Н., Галогача Н. Н., Н. Н., по 5 п. Ф. В. Н. Н., = 68-04 ф.

Преко слав. штедионице у Ст. Назови по 5 ф. Ст. Назовачка штедиона; Н. Петровић, 2 ф. по 1 ф. Мауковић, Ивковић, Сремчевић, Михаљевић, по 50 п. Јанковић, Милутиновић, = 12 фор.

Г. С. Костић учитељ у Фочи сабрао 4 ф.

Г. С. Филиповић сабрао у Ст. Назови 90 нов. а дароваше по 20 нов. Филиповић, Јовановић; по 10 п. Паишин, Циковац, Вуни, Е. Лапг, Јелена Кеснер.

Свега 164:24 фор.

Свим племенитим и побожним дароватељима од нас срдачна хвала а од Бога плаћа, а стављајући их у магницу крптора и приложника, ставља у аманет својим потомцима и служитељима тога св. олтара вјечиту благодарност и молитву за њихове веледуше прилоге.

И овом се згодом обраћамо на све побожне и племените душе, заводе, области и корпорације, да нам својим добротивим прилогом у помоћ притеку. У Слуњу, 5. априла 1796.

Одбор за градњу српско-прав капеле у Слуњу.

Пресеједник:

Благајиник;

П. Грба

Стојан Новаковић

парох и намјесник.

чиновник у миру и посеједник.

Јавна благодарност.

Задахнути синовном љубави према св. матери цркви и покренути чувством хришћанске побожности, договорили се међу собом, те оградиле црквену порту гвозденом оградом врли синови и Срби Путиначани: Г. Никола Савковић трговац, са прилогом од 300 фор., Антоније Јокић ратар, са прилогом од 100 фор., Живан Пејаковић млађи ратар, са прилогом од 100 фор. и Давид Лазаревић ратар, са прилогом од 100 фор. на чему им у име црквене опћине Путиначке изричемо дубоку благодарност на милодару и кличемо им од срца: да их Бог милостиви поживи на дну и понос Српства и миле нам св. вере православне.

У Путинци, 10 јуна 1896.

Милутин Бабић
председник.

Никола Козобарић
парох.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

Изашла је из штампе нова књига

ГЛАС ИЗ ЦРКВЕ

ПРОПОВИЈЕДИ

проте Јована Вучковића

проф. богослов. училишта карловачког.

— Цена је књизи 1 круна. —

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

П. Н. Господи учителяма

и сл. црквено-школским општинама.

Саопштавам, да смо спремили доволан број “Мале Катавасије” за основне школе, како би могли да доволити све наруџбине, које нам стигну, а које и очекујемо.

“МАЛА КАТАВАСИЈА”

наша је одобрена и прописана

ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

како нашим вел. Школским Саветом, тако

и вис. кр. зем. владом у Загреду.

Она је урбена (ревидована) као ниједна до сад по стручњацима на то позиванима и најтежњима. (Тоји само 20 новч. а везика је 8 штампаних)

Позив на претплату.

С благословом и дозволом Црковне Светлости Преузвишенога Господина

Георгија Бранковића

патријарха епископа, православног архиепископа и митрополита карловачког и т. д. и т. д.

МАНАРИЈА

МИТРОПОЛИТА МОСКОВСКОГА

ПРАВОСЛАВНО

ДОГМАТИЧКО БОГОСЛОВИЈЕ.

ДРУГИ ДЕО.

По претем издању првео и друге допунно

МИТРОФАН ШЕВИЋ

архиепископ хоповски.

Књига ова на великој осмини износи до 25 штампаних табака, а цена је

књизи овој **четири круне**, а за краљевину Србију **четири динара**.

Књига је ова намењена слушаоцима православних богословија, пречасном свештенству и сватом, који је дај да се упозна са догматичким учењем цркве

православне.

П. Н. Г. Г. претплатнике на први део те књиге учтиво умољавам, да изволе обн-

вити претплату и на други њен део. — Претплату ваља слати “поштањском напут-ничком” на поштанскога, а књига ће бити сваком претплатициј остављена ојма

поштом *gratis*. — Скупљачица дајем једнакосту књигу на дар.

Код потписанога може се добити још први и други део за цену од **осам круна**, а за краљевину Србију за **осам динара**.

X *манастир Хопови*.

на св. мученика Јустина Филозофа 1896.

Митрофан Шевич

архиепископ

Манастир Хопово, р. р. Њг (Славонија).

ОГЛАСИ.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 65 1—2

Овомјестна срп. правосл. цркв. општина издаваће 29. Јунија (11. Јулија) о. г. у 2 сата по подне на јавној дражби градњу новог црквеног торња и других поправака своје парохијалне цркве.

Прорачун је.

1. Зидарски посао	363 ф. 52 н.
2. Покривачки „	142 ф. 67 н.
3. Столарски „	1094 ф. — н.
4. Дрводелски „	826 ф. 55 н.
5. Ковачки „	19 ф. 52 н.
6. Лимарски „	708 ф. 30 н.

Укупно 3154 ф. 56 н.

Дражбоваће се на мањак сваки посао за себе, а учесници дражбе имаће 10% од горњих свота жаоине положити.

Поближно условије може се код срп. правосл. цркв. општине јошт пре дражбе добити односно извјестити се.

У Михаљевци 10. (22.) Јунија 1896.

Радован Матић Ж. Чудомировић
председник. перовођа.

Е. 638. I. 91. ex 1896.

61 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на трећу парохију у *Баваништу*, која је другог реда.

Молбенице се могу овамо послати до 12. (24-ог) јула о. г.

Из седнице епархијске конзисторије, држане у Вршцу 6. маја 1896.

Епархијска конзисторија вршачка.

Ad бр. К. 366. 222 ex 1896.

59 2—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног парох. места IV. разреда у Ст. Пазови расписује се стечај.

Интеркалара има до 19. (31.) јануара 1897.

Компетенти имају своје ваљано устројене молбенице путем својим до конца јуна месеца овамо поднети.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 16. (28.) маја 1896.

Архид. конзисторија.

Ad бр. К. 291 зап. ex 1896

60 2—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног парох. места VI. разреда у Вери расписује се стечај.

Компетенти имају своје ваљано устројене молбенице путем својим до конца јуна месеца овамо поднети.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 16. (28.) маја 1896.

Архид. конзисторија.

СТЕЧАЈ.

63 1—3

Ради сталног попуњења учитељског места у Кишфалуџи, овим се расписује стечај.

Плата учитељска се састоји из 304 фор. које прима из месне црквене благајне као и 20 фор. рачуно-перовођства, 36 фор. у име пофторне школе из политичне благајне, даље 3 м. ланца (2 л. 463□ хв.) оранице, на које учитељ порез плаћа, удобан стан, са две собе, кујном, комором, подрумом, шупом, шталом и поред стана башту од 1. ланца (817□ хв.), и најпосле 4 хвата тврди дрва.

Од венчанице, парастоса, великог укуна по 40 новч. а од малог укуна 20 новч.

Дужности учитеља су школеким уредбама и наставним планом прописане као у св. цркви дужности појца обављати и школску дјецу црквеном појању обучавати.

Молитељи нека се са добро инструктираним молбеницама обрате на подписатог председника да су основољени учитељи и испит из мађарског језика положили.

Рок стечаја шест недеља до 21. јула о. г. по ст. кал.

У Кишфалуџи, 9. јуни 1896 год.

Роман Косић
председник.

В. 50. 1896.

СТЕЧАЈ.

57 2—3

Расписује се стечај за учитеља на III. и VI. раз. меновите школе у Бегечу. Учитељске дужности у школи и у цркви прописане су Школ. Уредбом, а плата је ова: за редовну школу 235 фор. у готовом новцу; за недељну школу 40 фор., $\frac{1}{4}$ сесије земље и 4 јутра (à 1200□⁹) ритеке земље на тако званој греди, која је земља изложена врло честој поплави и за приход које општина не прима дужност да даје отштету, (на земљу учитељ порез плаћа), једна башта и једно гумно ван села; 5 фор. за писаћи прибор; 2⁰ тврди дрва, сламе за огрев колико је потребно и стан са потребним зградама и вртом. Споредни су приходи: за перовођство 35 фор.; за рачуноводство 30 фор. (ту се разуме састављање главне рачунске књиге, вођење турског рачунског дневника, и склањање годишњег рачуна турског и благајничког). За укуп или парастос где буде позван 1 фор.; за сваки посебан спомен при укуну или парастосу 60 нов.

Молбенице са сведоџбама треба послати на потписаног председника до 24. јуна по ст. к. о. г. а жеља је општине, да се тражиоци, ако је могуће, лично прикажу. Они који су већ више година учитељске дужности отпављали и у општинама перовођске и рачуноводске ствари добро водили, имаће првенство.

У Бегечу, 6. Јунија 1896.

Тоша Мутибарић
председник

Дафина Михајловић
учитељица и пр. перовођа.

Бр. 21 ex 1896.

64 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Оставком г. Светозара Пирошкиг узразнило се место срп. прав. учитеља у Српском Падеју. Берива учитеља су ова:

400 фор. годишње, месечно у напред; 4 јутра ораће земље на коју учитељ све терете споси 40 фор. за перовођество; 1 фор. од погребца где позван буде; 50 нов. од парастоса где позван буде; слободан стан у школском здању са три собе, кухињом, комором, подрумом шталом, шупом два врта лецама ограђена и дворинтем; огрев зимња колико му треба, (сламе.) —

Дужности су школском уредбом прописане. Напомиње се, да за повторну школу неће засебно награђен бити.

Првенство имају они, који се лично прикажу. Службу са беривима примаће изабрани од 1. (13.) Септембра 1896. год.

Рок стечаја је 30. јули (11. Августа) 1896. год.

Ваљано истрписане молбенице ваља упутити на адресу: Срп. прав. школски одбор (Gög. kel. szerb. iskola szék) у Срп. Падеју.

У Српском Падеју 6. (18.) јуна 1896. год.

Ђорђе Јовановић

Председник школ. одбора

Светозар Ђ Пирошки

учитељ као перовођа.

58 2—3

ГРАЂЕВНО-ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

Српска прав. цркв. општина у Срп. Неузини намерава одмах по истеку овога гласа, предузети најнужније оправке своје св. цркве.

По техничком налазу, који је од славног адм. одбора у Темишвару 15. (27.) маја т. г. (А. О. 671./568 ex 1896.) одобрен, стоји целокупна радња 2901. ф. 72. нов.

С тога се овим позивају сви они, који ту радњу желе предузети, да изволе на дан дражбе, која ће се обавити на лицу места 30. Јуна (12. Јула) 1896. у два сата после подне.

Дражбовање се на мањак а учесници дражбе имаће 10% од горње своте у име жаобине положити.

У Срп. Неузини 4. (16.) Јуна 1896.

Љубомир Мирков

председник.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда слатих слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена ипсема се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5, фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожиха у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима

М. Ш. О. ad Nr. 36. ex 1896.

62 1—2

С Т Е Ч А Ј.

На овдашњим селиштима: Жарковци, Ранчеву и Радојевићи (Вукићевићи) упражњена су учитељска места, на која се овим стечај расписује.

Плата је 400 фор. а, вр., слободан стан е вртом.

Првенство имају мушки, у случају да се од ових не би нико пријавио бираће се и женске.

Ваљано истрписане молбенице имају се до 15. јула т. г. поднети м. Шк. Одбору.

Из седнице м. Школског Одбора, држане у Сомбору 28. маја 1896. године.

Ст. С. Илкић

перовођа.

Н. Ђ. Вукићевић

председник м. Школ. Одбора.

Бр. 72. 1896.

55 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњено учитељско мјесто на овдашњој школи услед умировљења г. Ђуре Крагујевића учитеља отвара се стечај. 1. Плата је: 300 фор. 2. За повторну школу: 40 фор. 3. Од сваког укупа: 40 новч. 4. Дрва тврди три хвата. 5. Земље: 9½ лаваца оранице, на коју општина еквивалент, а учитељ порезу плаћа. 6. Слободан стан, са 3 собе, кујна, спајз, подрум и мала баштица. 7. Од сваког парастоса и сваке венчанице има: 40 н. 8. Учитељ је дужан у цркви појати. 9. Децу у појању учити и у цркву водити. 10. Изискује се знање мађарског језика и да је испит из њега положио.

Рок стечаја 20. јула (1. августа) 1896. Из ејднице школског одбора.

У Дуна Сечују, 27. маја (9. јуна) 1896. држане.

Ђура Крагујевић

перовођа.

Димитрије Јанковић

парох и председник школ. одбора.

О Г Л А С.

56 2—2

На основу закључка овомеетне српске православно црквене општине, вољна је ова општина на својој светој цркви покривач на тороњу изменити, те стога све у том погледу стручњаке, нарочито Србе, овим позива, да у року од две недеље дана, од првог уврштења овог огласа у јавним листовима, своје нацрте о тој радњи са тронковником на преглед поднесу.

Из ванредне седнице српске православно црквене општине држане 26. маја 1896 у Торонт. Брестовцу.

Председништво.